

Pozimi se je kopal.

Spisal *Kompoljski*.

Andražev Jože ni bil najpridnejši učenec med nami. Držal se je nekako leseno in zaspano, posebno pa še v šoli. Niti govoriti se mu ni ljubilo večkrat. A kadar smo se med dolgo potjo v šolo ali pa domov grede drsali ob cestnih mlakužah, je bil gotovo Andražev Jože poleg. Sneženega moža je on napravil najhitreje in najbolje. Ob južnem vremenu smo večkrat valili v dolince velikanske snežene kepe. Tista, ki je bil pri nji Andražev, je bila gotovo največja. — Sneg je skopnel po njivah in travnikih; a tiste kepe, ki smo jih navalili, so še dolgo kljubovale gorkejšim solničnim žarkom in kazale mimo gredočim ljudem, kako „pridni“ smo bili šolarji. Za to pridnost smo pa tudi doma dobili večkrat pohvale s palico, ker smo se predolgo pomudili pri tistih ogromnih kepah ter pozabili, da so nam napravili črevlje in obleko starši s težko prislužnim denarjem.

Opoldne nismo hodili domov, ker je bilo predaleč. Ako je bilo mrzlo, smo ostali v šolski sobi ter čakali na popoldanski pouk. Ob lepem vremenu pa smo jo popihali ven pod milo nebo; postajali smo po cestah ali pa smo se kepali za kakšnim voglom, če nas ni kdo nagnal. Kadar pa je držal led, smo šli nekaj minut od šole za griček. Ondi je bila opekarna. Opekarji so izkopali poleti precej velike in globoke jame, da so dobili ilovice za opeko. V tiste jame se je jeseni natekla voda ter je pozimi zmrznila. Tam nas je bilo večkrat po trideset in drsali smo se tako, da smo ondi pustili gotovo svojih podplatov toliko, kolikor na cesti in po mlakužah ob nji.

Nekega zimskega opoldne je sijalo solnce precej toplo. Zunaj je bilo tiho in mirno. Le padajoče kapljice talečega se snega smo čuli, ki so padale s strehe in z drevja na tla. Časih se je otalila precejšnija kepa snega na veji in je zdrsnila na zemljo. Upognjena veja se je rešila nadležnega bremena ter se zopet vzravnala. — Takrat smo stali ravno pred šolo in zauživali vsak svoj košček kruha za kosilce. Hipoma se oglasi Andražev Jože: „Fantje, pojdimo se drsat k opekarni!“

In šli smo skoro vsi; nekateri, da bi se drsali, drugi pa, da bi gledali. Kmalu je bilo za opekarno vse živo. Kakih deset dečkov se je drsalo; drugi se nismo upali, zakaj led ni bil posebno trden. Kadar se je kdo

zadrzal, se je led vselej pošibil in počil. Med drsalci je bil seveda tudi Andražev Jože. Trdil je, da to nič ne de, če led malo poka; saj se je še bolj prijetno drsati, ker se obenem malo zaziblje.

Led je pa vedno bolj pokal in se vedno bolj šibil. Drsalci so polagoma odstopali drug za drugim. Tako je kmalu ostal Jože sam, ki je ponosno drčal od enega do drugega konca jame ter zopet nazaj. Vsi smo ga svarili in strmeč pričakovali, kdaj se led udere pod krepkim dečkom. Jože se je pa drsal naprej ter nam kazal svoje drsalske umetnosti. Med drsanjem je dvignil enkrat eno nogo, enkrat drugo; počepnil je ter zopet vstal. Tudi obrnil se je čisto na drugo stran, ko je drčal po bliskovo po gladkem, a šibkem ledu. Začudeno smo ga gledali; poizkusiti svojih umetnosti pa ni hotel nihče drugi.

Jože je bil ravno sredi ledu, ko je hotel zopet nekaj napraviti. A takrat se mu je pa noga zadela ob nogo, izpodrsnilo se mu je, in telebnil je na led. Led je zahreščal ter se udril. Vsi smo prestrašeni zavpili. Nekoliko dečkov je zdirjalo v vas po pomoč, nekateri so iskali okrog opekarne stvari, da bi ga mogli potegniti ven; drugi smo pa strme gledali Jožeta, ki se je motal sredi ledu in vode. — Jože je bil tudi dober plavač, zato se je obdržal nad vodo. Ako je priplaval do ledu ter se ga je komaj prijel z rokami, da bi se skobacal ven, že se je odkrhnil kos ledu, in Jože je bil zopet ves v vodi. Tako se je led odlamljal kos za kosom. Jožetu so pojemale moči. Vedno bolj je lezel pod vodo in z velikim trudom se je pri-motal do ledene skorje, ki se mu je pa zopet odlomila. V zadnjem trenutku prineseta dva dečka dolg drog. Vrgli smo en konec Jožetu, ki se je krčevito prijel zanj; mi smo pa vlekli na drugem koncu droga ter srečno potegnili Jožeta na suho.

Obstopili smo ga ter mu pomagali vstati. Izmučen je bil in tako prevzet od strahu, da ni mogel izprva ziniti nobene besedice.

„Kaj pa imate?“ se oglasi za našim hrbtom Juriničev stric. Šel je ravno v prodajalnico in videl, da nas stoji cela gruča ob jami. Menda si je mislil, kaj se je pripetilo, zato je pristopil.

„Andražev se je vdrl,“ pravi eden.

„Vidiš, prikazen otroška; lahko bi utonil, ker ne slušaš niti gospodov učiteljev niti staršev.“

Še ni izgovoril vseh besed, že je vzdignil palico in prav pošteno priplazil Jožetu.

Mi smo se urno razkropili, ker smo se bali, da bi še mi ne dobili kakšne od strica. Stričeva palica je tudi Jožetu pripomogla, da je zopet dobil nekaj svojih moči in — zbežal.

Juriničev stric je odšel godrnjaje in mi počasi za njim v šolo. Tudi v šoli smo slišali marsikako gorko. Jože ni dobil v šoli kazni, ker je bil tako zadosti kaznovan. Vse popoldne je stal pri topli peči ter si sušil obleko. Tudi žal mu je bilo, ker ni slušal, zakaj marsikaka solza je zdrknila po njegovem licu. Prav za veliko silo si je bil posušil obleko, preden

smo šli domov. Takrat smo šli pač hitro in se nam ni ljubilo nikjer drsati. Jože je šel molče med nami. Videlo se mu je, da ga doma tudi že čaka plačilo.

*

Proti Veliki noči tisto leto smo Andraževega Jožeta pokopali. Pri tisti kopeli se je bil prehladil. Tožil je, da ga nekaj tišči v prsih, in bledejši je bil od dne do dne. Nekaj dni je še hodil v šolo; potem je pa legel in ni več vstal. Dasi so ga zdravili, vendar mu ni nič pomagalo. Močan dečko se je bil med kratko boleznijo tako posušil, da ga je bilo skoro sama kost in koža, ko je ležal na mrtvaškem odru.

Sam.

Spisal *Andrej Rapè.*

I.

„Z Bogom, Ana! Ne jokaj in ne žalosti se! Danes ne grem prvič z doma. Seveda! Pot je daljša kot v navadi, izostanem tudi dlje kot sicer, a mora tako biti. Ne skrbi kakor običajno, ako le malo zabuči vihar okolo hiše. Ladja je trdna; najboljša jadralka je. Tako sem varen na nji kakor na suhem. Ne skrbi tedaj! Z Bogom! Na otroka pazi! — Vladko, priden bodi! Mamo slušaj; v šoli se pridno uč, da čujem samo hvalo o tebi, ko se vrnem!“

Vladkov oče je bil trgovec. Poslavljal se je danes od svojcev. Odriiniti je hotel na daljno pot.

Ločitev je bila pač vsem trem težka. Mati je imela solzne oči. Vladku, ki se mu je sicer vedno skrivala v jamicah na licu cela vojska nagajivih, smehljajočih se škrateljčkov, je ta izginila iz jamic. Ondi v kotičkih pri očeh in na metlastih trepalnicah pa se je tako čudno mokro svetilo, in usta so mu nagajivi škrateljčki raztegnili podkvici podobno. Ko mu je oče podal roko in ga poljubil na čelo, takrat pa so pognali ti nagajivi škrateljčki cele potoke solzá iz velikih Vladkovih oči in polno globokih vzdihov iz ljubečega srčeca. No, tudi materi so se ulile solze . . .

„Pojdita, pojdita,“ je zamrmral oče ter potegnul z roko preko oči, kjer se je tudi nekaj posvetilo. „Da bi še človeka kmalu spravili v solze! Pojdita, pojdita!“ In odšel je hitrih korakov.

Za njim je zrla četvorica ljubečih oči, za njim je hrepenelo dvoje ljubečih, močno utripajočih src.

Izginil jima je izpred oči. Mati in sin sta ostala sama.

II.

Na krovu ladje je stal zamišljen Vladkov oče — sam. Na obrežje je zrl v prerivajočo se množico ljudi.

Koliko prerivanja, vpitja, ihtenja, stiskanja rok! Koliko solznih oči, kakor jih je imel on ob slovesu! Še en gorak pogled v smer, kjer je